

ARTUR MAS I GAVARRÓ

PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

**Conferència inaugural a les
XXVIII Jornades
del Cercle d'Economia**

**PARAULES
DEL PRESIDENT**

2012

2

Generalitat de Catalunya

ARTUR MAS I GAVARRÓ

PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

**Conferència inaugural a les
XXVIII Jornades
del Cercle d'Economia**

SITGES, 31 DE MAIG DE 2012

Generalitat de Catalunya

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Mas, Artur, 1956-

© Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Direcció General d'Atenció Ciutadana i Difusió

1a edició: setembre 2012

ISBN:

Dipòsit legal:

Disseny gràfic: Francesc Guitart - Eix Comunicació

Impressió:

Índex

Conferència inaugural a les XXVIII Jornades del Cercle d'Economia

SITGES, 31 DE MAIG DE 2012

7

Conferencia inaugural de las XXVIII Jornadas del Cercle d'Economia

SITGES, 31 DE MAYO DE 2012

27

Conferència inaugural a les XXVIII Jornades del Cercle d'Economia

SITGES, 31 DE MAIG DE 2012

Molt bona tarda a tothom.

En primer lloc, voldria agrair aquesta nova invitació a participar en unes jornades del Cercle d'Economia.

El senyor Josep Piqué, president del Cercle, ha acabat parlant del pacte fiscal. Jo també us en parlaré, però no al començament. En parlaré cap al final. És gairebé obligat fer-ho, i crec que també és necessari. Però abans de parlar d'això, m'agradaria fer referència a uns altres temes, començant per un que segurament és inevitable: l'actualitat candent.

Hi posaré un punt de distància, que espero que ningú es prengui com una frivolitat, però això d'estar tot el dia pendent de la prima de risc –aquestes darreres setmanes, és una constant– em recorda una vivència de fa uns mesos. Amb l'anterior Govern espanyol, en una jornada (no recordo de què era exactament), em vaig trobar una persona que jo coneixia bé i que també era amiga de l'anterior president, el senyor Rodríguez Zapatero, i li vaig preguntar: “¿Cómo va el presidente?”. I em va contestar: “Todo el día pendiente del diferencial”. El diferencial no era res mecànic, sinó que era, com tothom pot entendre, la prima de risc.

Avui, i en presència del senyor Andreu Mas-Colell, conseller d'Economia i Coneixement, i el senyor Francesc Xavier Mena, conseller d'Empresa i Ocupació, hi poso aquest punt de distància, d'ironia, no pas de frivolitat, per fer entendre que hi ha una part de l'Estat, que som nosaltres, tot el sistema autonòmic, que fa dos anys que estem pagant costos del 6-7% per al

nostre finançament, i al seu moment ningú no s'hi va fixar. Ara hi ha, i no sense raó, una certa histèria col·lectiva per la prima de risc, pel diferencial, pels costos amb què paguem el deute. Està bé que es presti atenció a tot això, perquè realment, com abans deia el senyor Josep Piqué, tot això és un terrabastall enorme. Però vull fer notar que una part substancial de l'Estat, que representa tot el sistema autonòmic, i segons com es miri, gairebé el 50% de tota la despesa pública, fa molt de temps que s'està finançant amb aquests tipus. I ho torno a dir: ningú no s'hi va fixar o gairebé ningú no se'n va recordar. I és una part de l'Estat. Ara, com que això afecta la part central de l'Estat, ha entrat en el debat i ho tenim sobre la taula. Molt bé, però no oblidem que en un estat compost, com és l'Estat espanyol, quan parlem de les coses, fóra bo que l'aproximació que s'hi fes fos una ullada correcta sobre el que representa l'Estat de veritat. Si fos correcta des del començament, i no massa tard, ens hauríem adonat que una part del problema ja el teníem a sobre, però com que no afectava l'estructura central, ningú no s'hi va fixar. Ara som aquí. Ara ja hi som gairebé tots. O tots. I a partir d'aquest moment, en què ja hi som tots, estreny pertot arreu, efectivament.

Vull fer notar això; hi poso aquest punt de distància perquè entengueu que els que s'impressionen molt –i amb raó– per aquesta circumstància actual haurien d'entendre que n'hi ha uns altres que vivim amb aquesta impressió permanent des de fa bastant temps, i que malgrat tot, sobrevivim com podem, com bonament podem, intentant fer els deures que col·lectivament també ens toca fer, i als quals després faré una petita referència.

Per què som on som? Deixeu-m'hi fer també una referència, encara que sigui breu. No només vistes les últimes circumstàncies, els darrers esdeveniments, sinó mirant una mica més enrere, segurament som on som –i parlo del conjunt de l'Estat en aquest cas– per un problema de manca de credibilitat. El

nostre problema bàsic és un problema de credibilitat, i això no ve de fa dos mesos. Ve de fa més temps, però malgrat tot, aquest problema de manca de credibilitat no l'hem aconseguit capgirar. Aquesta és la realitat. I crec que el problema el tenim més aquí que no pas en els nostres fonaments econòmics, que també en tenim, de problemes.

Abans el senyor Josep Piqué esmentava un problema crucial, que és l'atur. Evidentment, un país que presenta unes xifres d'atur com les nostres, encara que no siguin estrictament reals –això tothom ho intueix, poc o molt–, continuen essent molt altes, i per tant a un país que està d'aquesta manera vol dir que li falla algun fonament. Això queda clar, però crec que falla més la credibilitat que els fonaments, perquè si ens fixem en altres economies, en altres estats que estan en una situació també molt complicada, veurem que les seves economies, els seus fonaments, són molt més dèbils que no pas en el cas espanyol i, especialment, català. Però aquí hi ha un problema greu de credibilitat.

Vist des de fora, fins a cert punt és normal que passi això. Si a Espanya hi ha un govern que fa pocs mesos diu que es complirà un dèficit equivalent al 6% del PIB, i després resulta que en lloc del 6 és el 8% i una mica més; si just abans d'això –un any i escaig enrere–, hi havia un govern, per exemple a Catalunya, que deia que s'acostaria a un 3% i escaig, i resulta que després, un cop examinada la comptabilitat, està en el 4% i bastant més; si algunes comunitats autònomes llueien molt les seves xifres i presumien molt que estaven en una situació molt correcta, molt endreçada, i no fa gaires setmanes ens adonem que quan han de treure les factures del calaix –perquè hi ha els ICO-proveïdors–, resulta que doblen la xifra i no és un 10% de diferència, sinó que doblen el dèficit que havien dit, i si a més hi afegim el sistema financer general, però sobretot d'algunes entitats en particular, que feia poc temps semblava que havien de tenir una trajectòria molt sòlida, però que al final veus com

tot plegat no només s'encongeix sinó que cau en picat... Si això ho miréssim des de fora, què pensariem d'aquells que ho estan fent? Doncs pensariem exactament el que pensen de nosaltres: que no diem la veritat. I els que no diuen la veritat, no tenen credibilitat.

Tu pots tenir una dificultat molt gran, immensa fins i tot, però el primer que has de fer és reconèixer-la, i un cop reconeguda, l'has de posar sobre la taula; aleshores, t'hi has d'enfrontar, o intentar-ho si més no. És el que deia, també, el senyor Josep Piqué respecte al tema del coratge per afrontar decisions. Bé, som aquí; per tant, jo assenyalo això: hi ha un problema de credibilitat molt gran, molt urgent de superar –urgentíssim–, i hi hem de contribuir entre tots, cadascú en la seva mesura i amb les seves possibilitats. Efectivament, segurament la criatura plora molt en aquest moment, precisament per aquest problema que tenim a hores d'ara.

Val a dir –i hi afegeixo una segona òptica, en sentit una mica diferent– que, una vegada superat aquest problema de credibilitat, el país que sigui creïble –i nosaltres ho hauríem de ser–, a canvi de reconèixer les seves mancances, les seves dificultats, o les seves grans dificultats, com són les nostres, ha de poder reclamar certes coses. Abans, el president del Cercle feia referència a una, a la qual jo també em referiré, però algunes coses s'han de poder reclamar a canvi de la credibilitat, i una d'elles és que si som en un sistema amb una moneda única, amb una moneda comuna, hi ha d'haver liquiditat assegurada. No pot ser que ens trobem constantment amb el neguit de si hi haurà els recursos disponibles per atendre correctament les obligacions que ens toca complir a tots plegats. Es van complir, però moltes vegades amb retard, i això acaba afectant molt greument l'economia real.

Avui algú m'explicava que havia vist, al *Telenotícies*, el propietari d'una empresa d'aquí, que deia: "Feia mesos que no cobrava d'enlloc i ara començo a cobrar dels ajuntaments; gràcies a això, potser m'acabaré salvant, perquè em devien molts diners, i darrere meu se'n salvaran uns quants més, perquè quan jo cobri, també pagaré". Per tant, el fet de pagar puntualment, de tenir la seguretat que es podrà pagar i, per tant, de tenir liquiditat, és una garantia que es necessita, en un sistema de moneda única com tenim nosaltres. Això no depèn només de l'Estat espanyol, i per descomptat tampoc depèn de la Generalitat de Catalunya. Això depèn d'Europa, de la zona euro, que en aquest sentit ha de fer els deures. No es pot exigir només que tothom compleixi uns determinats criteris –que està bé que es faci–, sinó que al mateix temps s'ha de garantir que el sistema funcioni. A canvi –ho torno a dir– de la credibilitat. Si això se supera, si finalment l'Estat espanyol, concretament, aconsegueix superar aquesta assignatura de la manca de credibilitat que té, ha de poder exigir que hi hagi coses en el conjunt que funcionin correctament, però això, ara per ara, no és així, malauradament.

A banda de liquiditat, s'ha de poder demanar flexibilitat en el ritme d'aplicació d'aquestes polítiques. I ho dic al cap d'un govern que crec que, des del primer moment, no va dubtar, com a mínim, a intentar fer els deures i començar a prendre una sèrie de decisions, totes complicades, que no garantien per si soles el compliment definitiu del que se'ns imposava. Cap d'elles. Però es demostrava una línia i un camí. I als que ens posen els deures i ens exigeixen determinats paràmetres, molt centrats en la consolidació fiscal, en els equilibris o en la superació dels desequilibris, en el valor de l'austeritat o en el camí de l'austeritat –digueu-ne com vulgueu–, a aquests se'ls ha de demanar, a partir de la credibilitat, que hi hagi uns criteris de flexibilitat.

Dic això perquè nosaltres, des del Govern de Catalunya, ja fa temps que hem entès –i ho estem intentant posar en pràctica– que l'austeritat és un valor, efectivament, i com a tal valor no només s'ha de practicar en les èpoques en què t'hi obliguen, sinó en les èpoques en què, superades les dificultats, et trobes en un camí més planer. Aleshores és quan l'austeritat es converteix de debò en un valor, no només en una imposició. Ara bé, admetent nosaltres i intentant practicar el valor de l'austeritat com a valor permanent, també ens atrevim a dir que l'austeritat, i més en les condicions que estem vivint, no es pot convertir en un tòtem per adorar cada dia. I som en un punt que fa la sensació que això pot anar cap aquí.

Les rigideses que hi ha en aquest moment poden acabar essent contraproductives per resoldre els problemes que es volen resoldre, perquè una cosa és assegurar-se que ets en el camí de l'austeritat –i ens hem d'assegurar que hi som, com gairebé tots els països europeus en aquest moment, i gairebé tots els governs de tots nivells, poc o molt–, i una altra cosa és el ritme amb què es recorre aquest camí. I repeteixo que és aquí que, a canvi de credibilitat, s'ha de poder demanar flexibilitat. Sembla –per algunes coses que es diuen– que les autoritats europees estarien disposades a analitzar aquesta certa flexibilitat, però en qualsevol cas caldrà confirmar-ho.

Assenyalo que aquest és un tema especialment important, perquè si en plena recessió econòmica, com ens trobem ara, es vol imposar el tòtem i no el valor de l'austeritat, ens podem trobar que fins i tot els governs que han d'aplicar aquestes mesures de l'austeritat perdin la credibilitat i l'autoritat internes per poder-ho fer d'una manera raonable. Quan dic raonable no vull dir que no desperti protestes. Sempre despertarà protestes, però hi ha d'haver una massa crítica a tots els països, d'aquella que no protesta, d'aquella que no crida, d'aquella que fa feina, d'aquella que ho entén realment, i que està al costat d'aquests governs que han de seguir aquest camí. Si

aquesta massa crítica es perd, aleshores no hi ha manera de fer-ho. No n'hi ha. I això caldria tenir-ho en compte especialment, i s'hauria de vigilar.

Per entendre'ns: és negatiu i condemnable estirar més el braç que la màniga com a criteri de conducta habitual, però tampoc fóra bo estirar la corda fins a trencar-la. I en aquest moment podem tenir la sensació que s'està estirant; en alguns llocs de l'àmbit europeu s'està estirant tant la corda que es pot arribar a trencar. I aquí és on un govern, modest, intenta des del primer dia practicar el valor de l'austeritat i prendre mesures que no són aplaudides, segurament, perquè són poc populars. Un govern que fa això des del primer dia aixeca el dit i diu: "Atenció! No estirem més la corda perquè aquesta corda es pot arribar a trencar. Fem les coses que hem de fer, seguim aquest camí i anem cap a la consolidació fiscal, no estirem més el braç que la màniga, reduïm el dèficit, però fem-ho a un ritme que es pugui suportar des de polítiques de creixement i d'estímul, i des de polítiques de compensació o de protecció social, que, en definitiva, acaben essent també un coixí de seguretat per al conjunt de la nostra societat, i perquè, després, hi hagi un clima que permeti, també, una reactivació econòmica al país".

Per cert, sobre el projecte polític respecte a Europa de què parlava abans el senyor Josep Piqué, nosaltres, com a formació política, fins i tot com a govern, si l'haguéssim de formular ràpidament –i espero que ningú s'ofengui pel que ara diré perquè no hi ha cap intenció de fer-ho–, diríem: "més Europa", i jo de vegades dic: "més Catalunya". Aquesta és, simplement, l'explicació gràfica del que nosaltres entenem que podria ser un projecte polític per a Europa. És un projecte de consolidació europea i de projecte europeu, perquè vol dir més poder federal i més poder territorial. I per poder territorial s'entén aquell que respongui a una personalitat col·lectiva i a unes polítiques de proximitat.

Si un dia Europa es convertís en els Estats Units d'Europa, què tindríem? Una capital federal amb poder real, que s'ocuparia dels grans temes, i tindríem no sé si vint-i-set estats –potser en tindríem setanta o setanta-cinc, perquè els Estats Units d'Amèrica, amb tres-cents milions d'habitants, en tenen cinquanta–, un gran poder federal i uns poders territorials autònoms sota una disciplina i una política conjuntes i amb un grau important de capacitat d'exercir les polítiques de proximitat. Posats a descriure un projecte polític, nosaltres ens apuntem a aquest. Ja sé que és pràcticament impossible que surti, i ho lamentem. Potser Europa està massa carregada d'història com per poder arribar a aquest punt. Potser és cert, però malgrat tot, nosaltres, si en aquest moment haguéssim de formular un projecte polític més viable que no pas el que tenim, el descriuríem d'aquesta manera, i quan dic “més Europa, més Catalunya”, podria dir “més Europa i més Baden-Württemberg” o “més Europa i més Llombardia” o “més Europa i..., no ho sé, més Andalusia”. És igual, podríem dir-ho de qualsevol altra manera. No es tracta només d'un tema estrictament català, sinó de dibuixar un projecte de viabilitat o d'eficàcia fins i tot europea.

Deixeu-me baixar una mica més a l'òptica estrictament catalana. Jo ja sé que el Cercle d'Economia no és un lloc per passar comptes, perquè això ho fan al Parlament els governants, però com que vaig ser aquí fa un any, quan iniciàvem les tasques de govern, voldria fer una breu repassada d'algunes coses que han succeït aquest darrer any pel que fa a l'acció del Govern. Només uns flaixos, perquè no vull cansar ningú ni vull centrar la meva intervenció estrictament en aquest punt. Nosaltres, a Catalunya, vam adoptar un codi de conducta –que no sé si pot servir o no en aquests moments– que es va resumir en tres idees:

- explicar la veritat;
- tenir coratge per decidir;
- donar la cara i explicar-se.

I hem practicat aquest codi de conducta. Hem explicat la veritat, encara que fos dura i empipadora; per tant, no hem enganyat. Això està fonamentat en la credibilitat, per entendre'ns. Hem decidit en tot allò que es podia i, per tant, hem pres decisions amb aquest punt de coratge. I hem donat la cara i ens hem explicat. Si només fas les dues primeres coses, però després no dones la cara i no t'expliques, hi ha una part de tot això, una part d'aquest tríode, que falla. I entenem que les tres coses juntes no garanteixen la solució dels problemes a curt termini –no és una fórmula màgica, atenció–, però sí que són una manera d'actuar que pot acabar generant aquesta credibilitat, que al final és fonamental perquè et tinguin en compte i perquè, després, et permetin arribar al teu punt d'equilibri o al compliment dels deures d'una manera més raonable.

Hem intentat fer això, i ha significat moltes coses, coses en les quals nosaltres gairebé hem actuat sols. I jo us haig de confessar que algunes decisions les vaig prendre pensant que després serien copiades en el conjunt de l'Estat i en altres comunitats autònomes, i he vist que no (algunes sí, però altres no). Això va arribant, però està costant molt. Us posaré un exemple concret dels que més protestes provoca, i més incomoditats –a nosaltres també–, que es dona en un moment en què poden quedar afectats, d'una manera seriosa, els serveis públics envers la població. És a dir, una part de l'estalvi, en lloc de fer-lo a través de l'afectació del servei públic, el farem a través de la retribució dels empleats públics, de tots nosaltres, que només a la Generalitat de Catalunya en som 230.000 aproximadament. Ho farem d'aquesta manera, i a canvi que nosaltres fem un sacrifici més individual, podrem garantir millor els serveis generals al conjunt de la població.

Això que s'ha practicat a Catalunya aquest any costa molt que s'acabi copiant a fora. Ara, finalment, hi ha un govern... d'esquerres, d'aquests que en diuen d'esquerres, concretament a Andalusia, que sembla que fa exactament el mateix

que nosaltres vam fer uns mesos enrere. Dic això perquè si ho acaben fent –com sembla que faran–, ja quedarà clar que aquest no és un tema de dretes o esquerres, sinó que és un tema d'aritmètica, i de justícia, en el sentit d'intentar protegir el màxim de la població pel que fa als serveis públics i les polítiques públiques, a canvi, òbviament, de demanar un sacrifici temporal a aquelles persones que estem en aquest moment al servei públic. Poso aquest exemple perquè és un dels exemples que crec que es poden posar i que aniria en la línia d'això que dèiem abans: intentar fer els deures com més ràpid millor.

Hem estat notícia per les retallades. Gairebé us diria que hem estat excessivament notícia per les retallades, perquè fem moltes més coses, a part d'intentar complir el dèficit o aproximar-nos en el compliment del dèficit. Però vull fer notar que l'any passat, la Generalitat va estalviar un 7% real de tota la seva despesa. I hauríem estalviat gairebé el 10% si no haguéssim tingut un increment dels interessos financers de 500 milions d'euros. També vull fer notar que en dos anys la Generalitat passarà de pagar més o menys 1.000 milions d'euros d'interessos a pagar-ne 2.000 milions. Només en dos anys. Què vol dir això? Que quan tens un deute a sobre, que d'altra banda ve de molt lluny, un deute gran –això ara també val per a l'Estat espanyol–, i t'has d'enfrontar a una reducció ràpida del dèficit i, a més a més, en recessió econòmica, tota aquesta equació es complica molt més. Perquè estalvies per molts llocs, però et puja la factura només per un; de fet, a nosaltres, l'única cosa que ens ha pujat aquest últim any són els interessos financers. L'única. I fixeu-vos a quin ritme. Bé, això –poc o molt– ho hem d'entendre també perquè aquests esforços de consolidació i de reducció de la despesa estan condicionats en aquest moment per aquest gep, que abans deia també Josep Piqué que portem en certa manera tots plegats, no només en l'àmbit públic, sinó també, en bona part, en l'àmbit privat.

Què més hem procurat fer? Hem donat suport a gairebé totes les reformes que s'han plantejat en aquests darrers cinc mesos a l'Estat, i a algunes hi hem donat suport sense cap mena d'entusiasme. Però hem donat suport a gairebé totes les reformes, i gairebé sempre –allò que es diu tantes vegades– a canvi de res. Només a canvi d'una cosa: que es fessin, si estaven poc o molt en la bona línia. Dic això perquè de vegades aquesta imatge queda una mica deformada.

Sembla que des de Catalunya només reclamem coses. Doncs bé: fins ara aquests darrers mesos, des de Catalunya el que hem estat fent és donar suport a les grans reformes que s'han plantejat, encara que amb algunes no hi estiguéssim d'acord al cent per cent. I algunes de grans se n'han fet. Se'ns reclamava una reforma laboral des d'Europa, que s'està fent i s'ha fet, que pot ser més o menys discutible, poc acceptada pel conjunt de la població. Demoscòpicament és una reforma que no agrada a la gent, però s'ha fet en la línia que se'ns reclamava, i això ens homologa amb els sistemes laborals, amb els mercats laborals, amb les legislacions laborals que hi ha a la majoria de països de la Unió Europea.

Nosaltres, òbviament, a canvi de defensar –en aquest cas, sí– les competències de la Generalitat, que les hem salvades, hem donat suport a la reforma financera. Totes les grans reformes han tingut el nostre suport. I ho hem fet, però fins a un punt: els pressupostos de l'Estat. Aquí hem hagut de dir “prou”, per una raó que també vull fer entendre si no s'ha entès plenament. Quan tu fas una política d'inversió, és a dir, d'entendre quin és el problema i amb la voluntat d'ajudar, també esperes que en el moment de la veritat, tu –en aquest cas, Catalunya–, que representes, a més a més, la part més significativa de l'economia productiva del país, tinguis aquelles coses que t'han de servir per alimentar aquesta màquina econòmica. Però aleshores, en els pressupostos de l'Estat veus, primer, que no se't paguen els deutes, amb l'argument de “no hay di-

nero” –i si “no hay dinero”, no n’hi ha per enlloc–, i segon, que continuen fent inversions en infraestructures en el conjunt de l’Estat, d’aquelles que en podríem dir –que ningú s’ho prengui malament– per anar a passar el cap de setmana, i no es fan allà on hi ha la indústria exportadora, que és per definició la màquina d’alimentació principal que en aquest moment tenim per sortir del pou.

Per tant, si al final la conclusió és aquesta, nosaltres diem no. Si a canvi de tota aquesta inversió, de tota aquesta sèrie de reformes, de ser-hi, d’ajudar, si al final la conclusió és aquesta, diem no, aquí no. O això es corregeix o nosaltres aquí no hi podem ser. Perquè els deutes s’han de pagar; si “no hay dinero”, tampoc no en tenim nosaltres. És més: si allà no hi ha diners, aquí encara n’hi ha menys. Perquè allà encara hi ha un tresor que poc o molt es pot acabar finançant, amb moltes dificultats, però es pot acabar finançant. En altres llocs no hi ha ni això. Per tant, “no hay dinero” no és un argument. Els deutes són els deutes i s’han de pagar. Si el que ha de rebre els diners encara en té menys que el que els ha de pagar, amb més raó encara s’han de pagar. I si hi ha pocs diners per invertir en infraestructures, posem-los allà on realment tindran un rendiment més alt per al conjunt, perquè després els impostos es reparteixen entre tots, els rendiments de tot això es reparteixen entre tots. Ens trobem, per tant, en aquest punt de dificultat que també volia esmentar.

M’agradaria comentar algun altre aspecte sobre el cúmul de fets d’aquest darrer any. Hem intentat allò que vam dir al començament: fer més amb menys. Això ha obligat a fer un esforç d’eficiència molt gran dins de l’Administració, no només d’austeritat i d’aprimament, sinó també d’agilitat i d’eficiència. I en molts àmbits ho estem aconseguint. No hi hem arribat encara del tot perquè requereix temps, però en molts àmbits estem aconseguint fer més amb menys. Us en posaré un exemple: pel que fa a les telecomunicacions, les TIC, en

aquest moment des del Govern de Catalunya s'està fent una cosa que és capdavantera a Europa, i que consisteix en un diàleg competitiu amb totes les empreses del sector abans de treure un concurs per dibuixar el futur servei de telecomunicacions de la Generalitat de Catalunya en els propers temps. Això, en lloc de fer-ho a través d'un concurs pur i dur i veure qui guanya en funció d'una subhasta, qui dona un millor preu, ho estem fent amb un diàleg competitiu intentant dues coses: a) estalviar un 25% de la nostra factura de TIC, cosa que espero que aconseguim, i b) valorar les ofertes d'aposta industrial que es facin a l'entorn d'aquest concurs, que vol dir que l'Administració en aquest cas actua de tractora d'un sector que, a més, ens interessa molt pel que fa al desenvolupament. És un cas concret. Si surt bé, en aquestes properes setmanes, gastant menys, invertint menys, tindrem més rendiment, i per via doble: més rendiment per a l'Administració en forma de serveis, però sobretot més fixació d'activitat econòmica per al país, en aquest cas en una àrea o sector clarament interessant de cara al futur.

Tenia altres coses anotades en aquest guió, però no les comentaré perquè anem molt justos de temps. A algunes ja hi he fet referència, però si després en el col·loqui hi ha cap possibilitat, n'hi introduiré alguna més. Sí que m'agradaria, però, introduir un parell d'idees, a banda de la qüestió del pacte fiscal. De fet, el més important que jo us volia dir aquesta tarda és el següent: Cercle d'Economia, empresariat català, també empresariat d'altres parts de l'Estat, però sobretot empresariat català, mentalitzeu-vos que avui dia el que vosaltres representeu és la reserva de l'economia productiva del sud d'Europa. En aquests últims anys, els models d'èxit eren els que es basaven en l'especulació, en el crèdit sense límit, en l'endeutament fins a les orelles, en el butlletí oficial, en el talonari i en la influència. I això ha fracassat. Aquest model fa aigües pertot arreu i ara n'emergirà un altre, el de l'economia productiva basada en l'esforç diari, en l'esforç autònom, en la

creativitat, en el lideratge i en l'empenta. Emergirà això. I això en aquest moment pot ser Catalunya. En part ho és i ho pot ser més. Per això us dic, i no amb cap gran to de solemnitat, sinó fins i tot amb un to col·loquial: mentalitzem-nos que Catalunya en aquest moment –i no només Catalunya, però Catalunya d'una manera principal– es troba en aquest sud d'Europa, en aquesta línia que va de Lisboa a Madrid, passa per Barcelona, després va fins a Roma i fins a Atenes, i que en tot aquest sud d'Europa, Catalunya és la reserva bàsica de l'economia productiva.

Fixeu-vos en el següent: on es troba bàsicament (no exclusivament) la indústria exportadora? Aquí. En aquest moment, l'exportació catalana representa entre el 26 i el 28% de tota l'exportació espanyola, el doble que la de Madrid. O més del doble que la de Madrid. On es troba la indústria innovadora? No només aquí, però sí en bona part. El 22% de totes les empreses innovadores de l'Estat espanyol tenen seu a Catalunya. On hi ha l'èxit del triangle combinat turisme-cultura-gastronomia? On en tenim el referent principal? Aquest triangle junt, tan atractiu, tan potent, és bàsicament a casa nostra, a Catalunya. On es troba el lideratge final? A Catalunya. L'havíem perdut –alguns ho recordem–, però el tornem a exercir. Al seu moment, segurament, ens vam equivocar. Després ho vam encertar. Reconeixent els errors vam retrobar el camí. Avui aquest lideratge final no és només a l'Estat, sinó també a tot al sud d'Europa o a bona part d'Europa, i s'exerceix concretament des de Barcelona. On tenim en aquest moment la concentració més potent del sud d'Europa de recerca vinculada amb la universitat? A Catalunya. On hi ha l'oferta sanitària més avançada? A Catalunya. On es troba l'aeroport que més creix? A Catalunya. On són les principals escoles de negocis? A Catalunya. On és la capitalitat més atractiva per atreure grans esdeveniments d'àmbit mundial? A Barcelona i a Catalunya. El Mobile World Capital n'és un exemple evident, però no l'únic. Ara fa pocs dies es va guanyar el Simposi Internacional del Ve-

hicle Elèctric, per exemple. També es tracta d'una efemèride mundial, quan li ha tocat a Europa –toca un any a Amèrica, un altre any a l'Àsia, un altre a Europa. Per què ho dic? Doncs perquè s'estava competint amb París. París també el volia. I el volia Ginebra. Però l'ha guanyat Barcelona.

A tot això que us acabo de dir, s'hi podrien afegir més coses si tinguéssim més temps. Tot això és economia productiva real. I no la tenim només aquí, però el lideratge d'això –que és el model, no només necessari sinó fins i tot emergent vist l'esfondrament de l'altre model– el tenim aquí. I ens dona una responsabilitat enorme. No es tracta de presumir-ne. No és per treure pit. No és per dir: “que macos que som, nosaltres érem els bons”. No es tracta d'això. Això ens confereix una enorme responsabilitat, perquè vol dir que en aquelles èpoques estàvem enlluernats o encongits, fins i tot, per altres models que suposàvem que eren models d'èxit, i ara veiem que aquells models no han acabat de reeixir, que més aviat alguns han acabat fracassant: “allò que no estava de moda, allò que no semblava virtuós, allò que gairebé semblava de segona fila, si en aquella època no estaves endeutat pertot arreu, ja no eres ningú”, etc., tot allò que nosaltres no vam fer tant –ho vam fer, també, no estem lliures de culpa–, i que sobretot vam saber combinar amb tot això que us acabo de dir, ara tot això és el que queda. I tot això és el que pot donar llum i viabilitat a un projecte de país i de societat de cara a aquests propers anys. Nosaltres això ho tenim, i ara –permeteu-me– ho hem de posar de moda perquè, a més a més, vindrà. Això és el que realment pesarà en els propers temps.

Com a darrer comentari, voldria parlar del pacte fiscal. Si ens fixem en el rànquing que fa l'Eurostat a escala europea, veiem que de les 271 regions en què classifiquen Europa, Catalunya ocupava el lloc 88è l'any 1995 (fa disset anys). L'any 2005 érem en el 48è, i l'any 2009, que correspon a les últimes dades publicades, ens trobem en el lloc 47è. El lloc 47è entre les

271 regions d'Europa. Hi ha algun lloc de l'Estat espanyol que estigui per davant nostre? Doncs sí, n'hi ha tres: Madrid, que és la regió de l'Estat que està més ben situada en aquest rànquing, però per sobre del 20è lloc hi ha el País Basc i Navarra. Fixeu-vos que el que hi ha són: o una capital d'Estat o dos territoris que dirigeixen les seves finances i tenen la seva pròpia hisenda. Que hi hagi una capital d'Estat fins a cert punt és normal. Si agaféssiu els deu primers llocs d'aquestes regions europees, veuríeu que set són capitals d'Estat. Per tant, això entra dins la norma: una capital d'Estat té més poder, més influència, més concentració d'activitat, etc. Però els altres dos territoris, en el cas d'Espanya, són el País Basc i Navarra. Hi ha una raó que sigui així: tenen hisenda pròpia.

Es pot pensar a construir? Ho dic per començar a situar conceptualment el tema del pacte fiscal, perquè no és només una reclamació de més diners, no és només això; és això i força coses més. Es pot pensar a construir uns governs de futur, del nivell que siguin, amb la idea que aquests governs tindran responsabilitat en la despesa, però no tindran cap responsabilitat, o pràcticament cap, en l'ingrés? Això és normal? És normal situar nivells de govern amb competències relativament importants amb capacitat de gastar però no amb capacitat i autonomia per ingressar? Doncs el pacte fiscal també és això. És intentar construir un país modern i autònom en allò que pugui ser autònom i interconnectat amb allò amb què calgui estar interconnectat.

Quan nosaltres parlem d'una agència tributària pròpia o d'una hisenda pròpia, no volem dir una hisenda aïllada. No és una hisenda aïllada, és una hisenda pròpia, que depengui de la institució catalana, de la Generalitat, que sigui responsable d'allò que col·loquialment s'anomena "la clau de la caixa" i, per tant, de la gestió en sentit ampli del sistema tributari, però que evidentment ha de ser una agència amb un grau de connexió important no només en l'àmbit estatal sinó també en l'àmbit

europèu. Així construirem una Europa una mica més moderna, però no la construirem dient: "aquests governs són responsables de gastar en això, això i això, però no són responsables de gestionar els seus ingressos, no són responsables de gestionar els tributs que s'originen en aquell territori".

Es pot fer de moltes maneres, coordinadament, en col·laboració, com vulgueu. Però aquesta és una idea central i és en certa manera el que s'està articulant ara mateix a Catalunya. Fixeu-vos que, en aquest moment, no hi ha cap altre territori de l'Estat que ho estigui plantejant. Uns perquè ho tenen resolt, i ja els he esmentat. D'altres perquè no s'ho plantegen. Però no és tan inusual o no és tan anormal que Catalunya s'ho plantegi. Ahir vam tenir una reunió important, i gairebé tots els partits polítics catalans, gairebé tots, coincideixen a dir que aquí subsisteix un problema de fa dècades, i que és un problema no resolt. En els problemes de fons s'ha anat millorant amb el pas dels temps. Evidentment, el que tenim ara no és el que teníem trenta anys enrere. Tot això és obvi, però els problemes de fons no s'han resolt. I això és el que ara intentem abordar, però el plantejament ha de ser nou. El plantejament no pot ser només una evolució del sistema anterior; ha de ser un model nou que permeti a Catalunya tenir una autonomia fiscal i financera pròpia, ser responsable dels ingressos i arribar a un altre concepte que és molt important; durant trenta anys l'Estat s'ha organitzat de tal manera que les autonomies tenien una sèrie de competències i l'Estat les finançava en funció d'aquestes competències, i el que es pretén des de Catalunya és que sigui al revés: Catalunya vol finançar l'Estat amb els rendiments que s'obtinguin a Catalunya amb la seva capacitat productiva, amb la seva generació de riquesa. Finançar l'Estat per les competències que l'Estat continuï exercint i per les quotes de solidaritat que entre tots acordem i que ens toquin a nosaltres amb els calendaris i els criteris que s'acordin.

Per tant, fixeu-vos que hi ha un canvi d'òptica i de model diferent que, de fet, no trenca res. Això que acabo de dir no es carrega un Estat; això, simplement, el fa evolucionar d'una manera que, des d'una òptica catalana, entenc que té no només tota la raó de ser, sinó que, a més, està fonamentat en una necessitat urgent de poder garantir la pròpia viabilitat, no només de l'autonomia catalana o de l'autogovern de Catalunya –que també s'ha de garantir–, sinó del país en conjunt, i, per extensió, la contribució que el nostre país, Catalunya, pugui fer al conjunt. Això necessita en aquest moment un plantejament nou. Sé que encara que ho expliquem així, costarà molt d'entendre. Ho sabem. Però, de tota manera, creiem que les circumstàncies ens han portat a un punt en què s'ha de plantejar amb tots els ets i uts.

Ho procurarem fer, com abans deia Josep Piqué, amb el màxim consens possible a dintre de Catalunya, però tampoc no vull deixar de dir que, evidentment, aquest consens s'haurà de produir si col·lectivament a Catalunya s'aposta per un canvi de model. Si el consens s'ha de fer sobre la continuïtat d'un model de fa tres dècades, aleshores no hi podrà haver consens perquè alguns tampoc no hi podem ser. Per tant, entenem que hem arribat a un punt que el consens s'ha de fer sobre un plantejament nou, un model nou descrit, amb poques paraules, d'aquesta manera.

Moltes gràcies per la vostra atenció.

Conferencia inaugural de las XXVIII Jornadas del Cercle d'Economia

SITGES, 31 DE MAYO DE 2012

Muy buenas tardes a todos.

En primer lugar, quisiera agradecer esta nueva invitación a participar en unas jornadas del Círculo de Economía.

El señor Josep Piqué, presidente del Círculo, ha terminado hablando del pacto fiscal. Yo también hablaré sobre este tema, pero no al principio. Lo haré hacia el final. Es casi obligado hacerlo, y creo que también necesario. Pero antes de hablar de ello, me gustaría referirme a otros temas, empezando por uno que seguramente es inevitable: la candente actualidad.

Pondré un punto de distancia, que espero que nadie se tome como una frivolidad, pero es que lo de estar todo el día pendiente de la prima de riesgo –en estas últimas semanas, es una constante– me recuerda una vivencia de hace unos meses. Con el anterior Gobierno español, en una jornada (no recuerdo de qué era exactamente), me encontré con una persona que conocía bien y que también era amiga del anterior presidente, el señor Rodríguez Zapatero, y le pregunté: “¿Cómo va el presidente?”. Y me contestó: “Todo el día pendiente del diferencial”. El diferencial no era nada mecánico, sino que era, como todo el mundo puede comprender, la prima de riesgo.

Hoy, y en presencia del señor Andreu Mas-Colell, consejero de Economía y Conocimiento, y el señor Francesc Xavier Mena, consejero de Empresa y Empleo, pongo este punto de distancia, de ironía, en absoluto de frivolidad, para dar a entender que hay una parte del Estado, que somos nosotros, todo el sistema autonómico, que lleva dos años pagando costes del

6-7% para su financiación, y en su momento nadie se fijó. Ahora hay, y no sin motivo, una cierta histeria colectiva por la prima de riesgo, por el diferencial, por los costes a los que pagamos la deuda. Está bien que se preste atención a todo esto, porque realmente, como antes decía el señor Josep Piqué, supone un descalabro enorme. Sin embargo, deseo hacer notar que una parte sustancial del Estado, que representa todo el sistema autonómico y, según como se mire, casi el 50% de todo el gasto público, lleva mucho tiempo financiándose a estos tipos. Y vuelvo a decirlo: nadie se fijó o casi nadie se acordó. Y es una parte del Estado. Ahora, como afecta a la parte central del Estado, ha entrado en el debate y lo tenemos encima de la mesa. Muy bien, pero no olvidemos que en un estado compuesto, como el Estado español, cuando hablamos de las cosas, convendría que la aproximación que se realizara fuera una mirada correcta sobre lo que representa el Estado de verdad. Si fuera correcta desde el principio, y no demasiado tarde, nos habríamos dado cuenta de que una parte del problema ya se nos había echado encima, pero como no afectaba a la estructura central, nadie se fijó. Ahora estamos aquí. Ahora ya estamos casi todos. O todos. Y a partir de este momento, en el que ya estamos todos, aprieta por todas partes, efectivamente.

Deseo hacerlo notar; pongo este punto de distancia para que entendáis que los que se impresionan mucho –y con razón– por esta circunstancia actual deberían entender que hay otros que llevamos bastante tiempo viviendo con esta impresión permanente y que, pese a todo, sobrevivimos como podemos, como buenamente podemos, intentando hacer los deberes que colectivamente también nos toca hacer, y a los que después haré una pequeña referencia.

¿Por qué estamos donde estamos? Dejadme hacer una referencia, aunque sea breve. No solo vistas las últimas circunstancias, los últimos acontecimientos, sino mirando un poco

más atrás, seguramente estamos donde estamos –y hablo del conjunto del Estado en este caso– por un problema de falta de credibilidad. Nuestro problema básico es un problema de credibilidad, y no es algo que venga de hace dos meses. Viene de hace más tiempo, pero, pese a todo, a este problema de falta de credibilidad no hemos logrado darle la vuelta. Esta es la realidad. Y creo que el problema lo tenemos más aquí que en nuestros cimientos económicos, donde también tenemos problemas.

Antes el señor Josep Piqué mencionaba un problema crucial, que es el paro. Evidentemente, un país que presenta unas cifras de desempleo como las nuestras, aunque no sean estrictamente reales –es algo que todo el mundo intuye, en mayor o menor medida–, siguen siendo muy altas, y por lo tanto a un país que está de esta manera significa que le falla algún cimiento. Queda claro, pero creo que falla más la credibilidad que los cimientos, porque si nos fijamos en otras economías, en otros Estados que se encuentran en un situación también muy complicada, veremos que sus economías, sus cimientos, son mucho más débiles que en el caso español y, especialmente, catalán. Pero aquí hay un problema grave de credibilidad.

Visto desde fuera, hasta cierto punto es normal que esto suceda. Si en España hay un gobierno que hace pocos meses decía que se cumplirá un déficit equivalente al 6% del PIB, y después resulta que en vez del 6 es el 8% y un poco más; si justo antes –un año y pico atrás– había un gobierno, por ejemplo en Cataluña, que decía que se acercaría a un 3% y pico, y resulta que después, una vez examinada la contabilidad, está en el 4% y bastante más; si algunas comunidades autónomas lucían mucho sus cifras y presumían mucho de estar en una situación muy correcta, muy ordenada, y no hace muchas semanas nos damos cuenta de que cuando tienen que sacar las facturas del cajón –porque están los ICO-proveedores– resulta

que doblan la cifra y no es un 10% de diferencia, sino que duplican el déficit que habían dicho, y si además sumamos el sistema financiero general, pero sobre todo de algunas entidades en particular, que poco tiempo atrás parecía que iban a tener una trayectoria muy sólida, pero que al final ves que no solo se encoge todo, sino que encima cae en picado... Si esto lo viéramos desde fuera, ¿qué pensaríamos de quienes lo están haciendo? Pues pensaríamos exactamente lo que piensan de nosotros: que no decimos la verdad. Y quienes no dicen la verdad, no tienen credibilidad.

Tú puedes tener una dificultad muy grande, inmensa incluso, pero lo primero que debes hacer es reconocerla y, una vez reconocida, ponerla sobre la mesa; luego, tienes que enfrentarte a ella, o intentarlo al menos. Es lo que decía, también, el señor Piqué con respecto al tema del coraje para afrontar decisiones. Bien, estamos aquí; por lo tanto, yo señalo esto: hay un problema de credibilidad muy grande, que es muy urgente –urgentísimo– superar, y tenemos que contribuir entre todos, cada uno en su medida y con sus posibilidades. En efecto, seguramente el niño llora mucho en este momento, precisamente por este problema que tenemos ahora.

Cabe decir –y añado una segunda óptica, en un sentido algo diferente– que, una vez superado este problema de credibilidad, el país que sea creíble –y nosotros deberíamos serlo–, a cambio de reconocer sus carencias, sus dificultades, o sus grandes dificultades, como lo son las nuestras, tiene que poder reclamar ciertas cosas. Antes, el presidente del Círculo hacía referencia a una, a la que yo también me referiré, pero algunas cosas tienen que poder reclamarse a cambio de la credibilidad, y una de ellas es que si estamos en un sistema con una moneda única, con una moneda común, debe haber liquidez asegurada. No puede ser que nos encontremos constantemente con la inquietud de si habrá recursos disponibles para atender correctamente a las obligaciones que nos toca

cumplir a todos. Se van cumpliendo, pero en muchas ocasiones con retraso y eso acaba afectando muy gravemente a la economía real.

Hoy me contaba alguien que había visto, en los informativos de la televisión catalana, al propietario de una empresa de aquí que decía: “Hacía meses que no cobraba de ningún lado y ahora empiezo a cobrar de los ayuntamientos; gracias a eso, puede que acabe salvándome, porque me debían mucho dinero, y detrás de mí se salvarán unos cuantos más, porque cuando yo cobre, también pagaré”. Por lo tanto, el hecho de pagar puntualmente, de tener la seguridad de que se podrá pagar y, por lo tanto, de tener liquidez, es una garantía que se necesita, en un sistema de moneda única como el que tenemos nosotros. Ello no depende solo del Estado español, y por supuesto tampoco depende de la Generalitat de Cataluña. Depende de Europa, de la zona euro, que en este sentido tiene que hacer los deberes. No se puede exigir solo que todo el mundo cumpla unos criterios determinados –que está bien que se haga–, sino que al mismo tiempo debe garantizarse que el sistema funcione. A cambio –vuelvo a decirlo– de la credibilidad. Si esto se supera, si finalmente el Estado español, concretamente, consigue superar esta asignatura de la falta de credibilidad que padece, tiene que poder exigir que haya cosas en el conjunto que funcionen correctamente, pero, ahora mismo, esto no es así, por desgracia.

Aparte de liquidez, se tiene que poder pedir flexibilidad en el ritmo de aplicación de estas políticas. Y lo digo al frente de un gobierno que creo que, desde el primer momento, no dudó, como mínimo, en tratar de hacer los deberes y empezar a tomar una serie de decisiones, todas complicadas, que no garantizaban por sí solas el cumplimiento definitivo de lo que se nos imponía. Ninguna de ellas. Pero se demostraban una línea y un camino. Y a los que nos ponen los deberes y nos exigen unos determinados parámetros, muy centrados en la

consolidación fiscal, en los equilibrios o en la superación de los equilibrios, en el valor de la austeridad o en el camino de la austeridad –llamadlo como queráis–, se les tiene que pedir, a partir de la credibilidad, que haya unos criterios de flexibilidad.

Lo digo porque nosotros, desde el Gobierno de Cataluña, ya hace tiempo que hemos comprendido –y estamos intentando llevarlo a la práctica– que la austeridad es un valor, efectivamente, y que como tal valor no solo debe practicarse en las épocas en las que te obligan, sino también en las épocas en las que, superadas las dificultades, te encuentras en un camino más llano. Entonces es cuando la austeridad se convierte de verdad en un valor, no solo en una imposición. Eso sí, admitiendo nosotros e intentando practicar el valor de la austeridad como valor permanente, también nos atrevemos a decir que la austeridad, y más en las condiciones que estamos viviendo, no puede convertirse en un tótem al que adorar todos los días. Y estamos en un punto en el que da la sensación de que las cosas pueden ir en esta dirección.

Las rigideces que se dan en este momento pueden acabar resultando contraproducentes para resolver los problemas que se desea solventar, porque una cosa es asegurarse de que estás en el camino de la austeridad –y debemos asegurarnos de estar ahí, como casi todos los países europeos en este momento, y casi todos los gobiernos de todos los niveles, en mayor o menor medida–, y otra cosa es el ritmo al que se recorre este camino. Y repito que es aquí donde, a cambio de credibilidad, se tiene que poder pedir flexibilidad. Parece –por algunas cosas que se dicen– que las autoridades europeas estarían dispuestas a analizar esta cierta flexibilidad, pero en cualquier caso será necesario confirmarlo.

Señalo que este es un tema especialmente importante, porque si en plena recesión económica, como estamos ahora, se desea imponer el tótem y no el valor de la austeridad, podemos

encontrarnos con que incluso los gobiernos que tienen que aplicar estas medidas de austeridad pierdan la credibilidad y la autoridad internas para poder hacerlo de una manera razonable. Cuando digo razonable no quiero decir que no despierte protestas. Siempre despertará protestas, pero debe haber una masa crítica en todos los países, de la que no protesta, de la que no grita, de la que trabaja, de la que lo entiende de verdad, y que está al lado de estos gobiernos que tienen que seguir este camino. Si esta masa crítica se pierde, entonces no hay manera de hacerlo. No la hay. Y eso debería tenerse en cuenta especialmente, y debería vigilarse.

Para entendernos: es negativo y condenable vivir por encima de nuestras posibilidades como criterio de conducta habitual, pero tampoco sería bueno tirar de la cuerda hasta que se rompa. Y en este momento podemos tener la sensación de que se está tirando; en algunos lugares del ámbito europeo se está tirando tanto de la cuerda que puede llegar a romperse. Y aquí es donde un gobierno, modesto, intenta desde el primer día practicar el valor de la austeridad y tomar medidas que no son aplaudidas, seguramente, porque son poco populares. Un gobierno que hace esto desde el primer día levanta el dedo y dice: “¡Cuidado! No tiremos más de la cuerda porque esta cuerda puede llegar a romperse. Hagamos lo que tenemos que hacer, sigamos este camino y vayamos hacia la consolidación fiscal, no vivamos por encima de nuestras posibilidades, reduzcamos el déficit, pero hagámoslo a un ritmo que pueda soportarse desde políticas de crecimiento y estímulo, y desde políticas de compensación o de protección social, que, en definitiva, terminan siendo también un colchón de seguridad para el conjunto de nuestra sociedad, y para que después haya un clima que permita, también, una reactivación económica en el país”.

Por cierto, sobre el proyecto político con respecto a Europa del que hablaba antes el señor Josep Piqué, nosotros, como

formación política, incluso como gobierno, si tuviéramos que formularlo rápidamente –y espero que nadie se ofenda por lo que diré ahora, porque no hay intención alguna de ofender–, diríamos: “más Europa”, y yo a veces digo: “más Cataluña”. Esta es, simplemente, la explicación gráfica de lo que nosotros entendemos que podría ser un proyecto político para Europa. Es un proyecto de consolidación europea y de proyecto europeo, porque significa más poder federal y más poder territorial. Y por poder territorial se entiende el que responde a una personalidad colectiva y a unas políticas de proximidad.

Si un día Europa se convirtiera en los Estados Unidos de Europa, ¿qué tendríamos? Una capital federal con poder real, que se ocuparía de los grandes temas, y tendríamos no sé si veintisiete estados –quizá tendríamos setenta o setenta y cinco, porque los Estados Unidos de América, con trescientos millones de habitantes, tienen cincuenta–, un gran poder federal y unos poderes territoriales autónomos bajo una disciplina y una política conjuntas y con un importante grado de capacidad para ejercer las políticas de proximidad. Puestos a describir un proyecto político, nosotros nos apuntamos a este. Ya sé que es prácticamente imposible que salga, y lo lamentamos. Quizá Europa está demasiado cargada de historia para poder llegar a este punto. Quizá sea cierto, pero pese a todo, nosotros, si en este momento tuviéramos que formular un proyecto más viable que el que tenemos, lo describiríamos de este modo, y cuando digo “más Europa, más Cataluña”, podría decir “más Europa y más Baden-Wurtemberg” o “más Europa y más Lombardía” o “más Europa y..., no sé, más Andalucía”. Da igual, podríamos decirlo de cualquier otro modo. No se trata solo de un tema estrictamente catalán, sino de dibujar un proyecto de viabilidad o de eficacia incluso europea.

Dejadme bajar un poco más a la óptica estrictamente catalana. Yo ya sé que el Círculo de Economía no es un lugar para rendir cuentas, porque eso lo hacen en el Parlamento los go-

bernantes, pero como estuve aquí hace un año, cuando iniciábamos las labores de gobierno, quisiera dar un breve repaso de algunas cosas que han sucedido este último año en lo que respecta a la acción del Gobierno de Cataluña. Solo unos flashes, puesto que no quiero cansar a nadie ni quiero centrar mi intervención estrictamente en este punto. Nosotros, en Cataluña, adoptamos un código de conducta –que no sé si puede servir o no en estos momentos– que se resumió en tres ideas:

- decir la verdad;
- tener coraje para decidir;
- dar la cara y explicarse.

Y hemos practicado este código de conducta. Hemos dicho la verdad, aunque fuese dura y molesta; por lo tanto, no hemos engañado. Ello se fundamenta en la credibilidad, para entendernos. Hemos decidido en todo lo que se podía y, por lo tanto, hemos tomado decisiones con este punto de coraje. Y hemos dado la cara y nos hemos explicado. Si solo haces las dos primeras cosas, pero después no das la cara y no te explicas, hay una parte de todo esto, una parte de este trípode, que falla. Y entendemos que las tres cosas juntas no garantizan la solución a los problemas a corto plazo –no es una fórmula mágica, atención–, pero sí que son una manera de actuar que puede acabar generando esta credibilidad, que al final es fundamental para que te tengan en cuenta y para que, después, te permitan llegar a tu punto de equilibrio o al cumplimiento de los deberes de una manera más razonable.

Hemos intentado hacerlo, y ha significado muchas cosas, cosas en las que nosotros casi hemos actuado solos. Y yo debo confesaros que algunas decisiones las tomé pensando que después serían copiadas en el conjunto del Estado y en otras comunidades autónomas, y he visto que no (algunas sí, pero otras no). Va llegando, pero está costando mucho. Os pondré un ejemplo concreto de los que más protestas provocan,

y más incomodidades –a nosotros también–, que se da en un momento en el que pueden quedar afectados, de manera grave, los servicios públicos para la población. Es decir, una parte del ahorro, en vez de hacerlo a través de la afectación del servicio público, lo haremos a través de la retribución de los empleados públicos, de todos nosotros, que solo en la Generalitat de Cataluña somos 230.000 aproximadamente. Lo haremos de este modo, y a cambio de que nosotros hagamos un sacrificio más individual, podremos garantizar mejor los servicios generales al conjunto de la población.

Lo que se ha practicado en Cataluña este año cuesta mucho que termine copiándose fuera. Ahora, finalmente, hay un gobierno... de izquierdas, de los llamados de izquierdas, concretamente en Andalucía, que parece que hace exactamente lo mismo que nosotros hicimos varios meses atrás. Lo digo porque si terminan haciéndolo –como parece ser que harán–, ya quedará claro que este no es un tema de derechas o izquierdas, sino que es un tema de aritmética, y de justicia, en el sentido de intentar proteger al máximo de la población con respecto a los servicios públicos y las políticas públicas, a cambio, obviamente, de pedir un sacrificio temporal a las personas que estamos en este momento en el servicio público. Pongo este ejemplo porque es uno de los ejemplos que creo que se pueden poner y que irían en la línea de lo que decíamos antes: intentar hacer los deberes cuanto más rápido, mejor.

Hemos sido noticia por los recortes. Casi os diría que hemos sido excesivamente noticia por los recortes, porque hacemos muchas más cosas, a parte de intentar cumplir el déficit o aproximarnos al cumplimiento del déficit. Pero quiero hacer notar que el año pasado la Generalitat ahorró un 7% real de todo su gasto. Y habríamos ahorrado casi el 10% si no hubiéramos tenido un incremento de los intereses financieros de 500 millones de euros. También quiero hacer notar que en dos años la Generalitat pasará de pagar más o menos 1.000 mi-

llones de euros de intereses a pagar 2.000 millones. En solo dos años. ¿Qué significa esto? Que cuando tienes una deuda encima, que por otra parte viene de muy lejos, una deuda grande –algo que ahora también vale para el Estado español–, y tienes que enfrentarte a una reducción rápida del déficit y, además, en recesión económica, toda esta ecuación se complica mucho más. Porque ahorras por muchos sitios, pero te sube la factura solo por uno; de hecho, a nosotros, lo único que nos ha subido este último año son los intereses financieros. Lo único. Y fijaos a qué ritmo. Bien, esto –en mayor o menor medida– debemos entenderlo también porque estos esfuerzos de consolidación y de reducción del gasto están condicionados en este momento por esta joroba, que antes también decía Josep Piqué que llevamos en cierto modo todos, no solo en el ámbito público, sino también, en gran parte, en el ámbito privado.

¿Qué más hemos procurado hacer? Hemos apoyado casi todas las reformas que se han planteado en estos cinco últimos meses en el Estado, y algunas las hemos apoyado sin ningún tipo de entusiasmo. Pero hemos apoyado casi todas las reformas, y casi siempre –eso que se dice tantas veces– a cambio de nada. Solo a cambio de una cosa: que se hicieran, si estaban –en mayor o menor medida– en la buena línea. Lo digo porque a veces esta imagen queda un poco deformada.

Parece que desde Cataluña solo reclamemos cosas. Pues bien: hasta ahora, estos últimos meses, desde Cataluña lo que hemos estado haciendo ha sido apoyar las grandes reformas que se han planteado, aunque con algunas no estuviéramos de acuerdo al cien por cien. Y se han llevado a cabo varias reformas grandes. Se nos reclamaba una reforma laboral desde Europa, que se está haciendo y se ha hecho, que puede ser más o menos discutible, poco aceptada por el conjunto de la población. Demoscópicamente es una reforma que no gusta a la gente, pero se ha realizado en la línea que se nos reclama-

ba, y eso nos homologa con los sistemas laborales, con los mercados laborales, con las legislaciones laborales que hay en la mayoría de los países de la Unión Europea.

Nosotros, obviamente, a cambio de defender –en este caso, sí– las competencias de la Generalitat, que las hemos salvado, hemos apoyado la reforma financiera. Todas las grandes reformas han contado con nuestro apoyo. Y lo hemos hecho, pero hasta un cierto punto: los presupuestos del Estado. Aquí hemos tenido que decir “basta”, por una razón que también quiero que se entienda si no se ha entendido plenamente. Cuando tú haces una política de inversión, es decir, de entender cuál es el problema y con la voluntad de ayudar, también esperas que en el momento de la verdad tú –en este caso, Cataluña–, que representas, además, la parte más significativa de la economía productiva del país, tengas esas cosas que te van a servir para alimentar esta máquina económica. Pero entonces en los presupuestos del Estado ves, primero, que no se te pagan las deudas, con el argumento de que “no hay dinero” –y si “no hay dinero”, no lo hay en ningún lado–, y, segundo, que siguen haciendo inversiones en infraestructuras en el conjunto del Estado, de esas que podríamos llamar –que nadie se lo tome a mal– de ir a pasar el fin de semana, y no se realizan donde está la industria exportadora, que es por definición la máquina de alimentación principal que en este momento tenemos para salir del túnel.

Por lo tanto, si al final la conclusión es esta, nosotros decimos que no. Si a cambio de toda esta inversión, de toda esta serie de reformas, de estar ahí, de ayudar, si al final la conclusión es esta, decimos que no, aquí no. O esto se corrige o nosotros aquí no podemos estar. Porque las deudas hay que pagarlas; si “no hay dinero”, tampoco tenemos dinero nosotros. Es más: si allí no hay dinero, aquí aún menos. Porque allí por lo menos hay un tesoro que en mayor o menor medida se puede terminar financiando, con muchas dificultades, pero se pue-

de acabar financiando. En otros lugares no hay ni eso. Por lo tanto, “no hay dinero” no es un argumento. Las deudas son las deudas y hay que pagarlas. Si quien debe recibir el dinero tiene aún menos que quien debe pagarlo, con más razón todavía hay que pagarlo. Y si hay poco dinero para invertir en infraestructuras, pongámoslo donde realmente tendrá un rendimiento más alto para el conjunto, porque después los impuestos se reparten entre todos, los rendimientos de todo esto se reparten entre todos. Nos encontramos, por lo tanto, en este punto de dificultad que también quería mencionar.

Me gustaría comentar algún aspecto más sobre el cúmulo de hechos de este último año. Hemos intentado lo que dijimos al principio: hacer más con menos. Ello ha obligado a realizar un esfuerzo de eficiencia muy grande dentro de la Administración, no solo de austeridad y adelgazamiento, sino también de agilidad y eficiencia. Y en muchos ámbitos lo estamos consiguiendo. Todavía no lo hemos alcanzado del todo porque requiere tiempo, pero en muchos ámbitos estamos consiguiendo hacer más con menos. Os pondré un ejemplo: en lo que atañe a las telecomunicaciones, las TIC, en este momento desde el Gobierno de Cataluña se está haciendo algo que es pionero en Europa, y que consiste en un diálogo competitivo con todas las empresas del sector antes de sacar un concurso para dibujar el futuro servicio de telecomunicaciones de la Generalitat de Cataluña en los próximos tiempos. En vez de hacerlo a través de un concurso puro y duro y ver quién gana en función de una subasta, quién ofrece mejor precio, lo estamos haciendo con un diálogo competitivo e intentando dos cosas: a) ahorrar un 25% en nuestra factura de TIC, algo que espero que consigamos, y b) valorar las ofertas de apuesta industrial que se realicen en torno a este concurso, lo que significa que la Administración en este caso actúa de tractora de un sector que, además, nos interesa mucho en cuanto al desarrollo. Es un caso concreto. Si sale bien, en las próximas semanas, gastando menos, invirtiendo menos, tendremos un

mayor rendimiento, y por vía doble: más rendimiento para la Administración en forma de servicios, pero sobre todo más fijación de actividad económica para el país, en este caso en un área o sector claramente interesante de cara al futuro.

Tenía otras cosas anotadas en este guión, pero no las comentaré porque vamos muy justos de tiempo. A algunas ya he hecho referencia, pero si después en el coloquio hay alguna posibilidad, introduciré alguna más. Sí que me gustaría, sin embargo, introducir un par de ideas, aparte de la cuestión del pacto fiscal. De hecho, lo más importante que yo os quería decir esta tarde es lo siguiente: Círculo de Economía, empresariado catalán, también empresariado de otras partes del Estado, pero sobre todo empresariado catalán, mentalizaos de que hoy en día lo que vosotros representáis es la reserva de la economía productiva del sur de Europa. En estos últimos años, los modelos de éxito eran los que se basaban en la especulación, en el crédito sin límite, en el endeudamiento hasta las orejas, en el boletín oficial, en el talonario y en la influencia. Y esto ha fracasado. Este modelo hace aguas por todas partes y ahora emergerá otro, el de la economía productiva basada en el esfuerzo diario, en el esfuerzo autónomo, en la creatividad, en el liderazgo y en el empuje. Emergerá esto. Y esto en este momento puede ser Cataluña. En parte lo es y lo puede ser más. Por eso os digo, y no en un gran tono de solemnidad, sino incluso en un tono coloquial: mentalicémonos de que Cataluña en este momento –y no solo Cataluña, pero Cataluña principalmente– se encuentra en este sur de Europa, en esta línea que va de Lisboa a Madrid, pasa por Barcelona, después va hasta Roma y hasta Atenas, y que en todo este sur de Europa, Cataluña es la reserva básica de la economía productiva.

Fijaos en lo siguiente: ¿dónde se encuentra básicamente (no exclusivamente) la industria exportadora? Aquí. En este momento, la exportación catalana representa entre el 26 y el 28%

de toda la exportación española, el doble que la de Madrid. O más del doble que la de Madrid. ¿Dónde se encuentra la industria innovadora? No solo aquí, pero sí en gran parte. El 22% de todas las empresas innovadoras del Estado español tienen sede en Cataluña. ¿Dónde está el éxito del triángulo combinado turismo-cultura-gastronomía? ¿Dónde tenemos su referente principal? Este triángulo unido, tan atractivo, tan potente, lo tenemos básicamente en casa, en Cataluña. ¿Dónde se encuentra el liderazgo final? En Cataluña. Lo habíamos perdido –algunos lo recordamos–, pero volvemos a ejercerlo. En su momento, seguramente, nos equivocamos. Después, acertamos. Reconociendo los errores reencontramos el camino. Hoy este liderazgo final no es solo en el Estado, sino también en todo el sur de Europa o en gran parte de Europa, y se ejerce concretamente desde Barcelona. ¿Dónde tenemos en este momento la concentración más potente del sur de Europa de investigación vinculada a la universidad? En Cataluña. ¿Dónde está la oferta sanitaria más avanzada? En Cataluña. ¿Dónde se encuentra el aeropuerto que más crece? En Cataluña. ¿Dónde están las principales escuelas de negocios? En Cataluña. ¿Dónde está la capitalidad más atractiva para atraer grandes acontecimientos de ámbito mundial? En Barcelona y en Cataluña. El Mobile World Capital es un ejemplo evidente, pero no el único. Ahora hace unos días se ganó el Simposio Internacional de Vehículos Eléctricos, por ejemplo. También se trata de una efeméride mundial, cuando le ha tocado a Europa –toca un año en América, otro año en Asia, otro en Europa. ¿Por qué lo digo? Pues porque se estaba compitiendo con París. París también lo quería. Y lo quería Ginebra. Pero lo ha ganado Barcelona.

A todo lo que os acabo de decir se le podrían añadir más cosas si tuviéramos más tiempo. Todo esto es economía productiva real. Y no la tenemos solo aquí, pero el liderazgo de esto –que es el modelo, no solo necesario sino incluso emergente, visto el hundimiento del otro modelo– lo tenemos aquí.

Y nos da una responsabilidad enorme. No se trata de presumir. No es para sacar pecho. No es para decir: “qué majos somos, nosotros éramos los buenos”. No se trata de esto. Ello nos confiere una enorme responsabilidad, porque significa que en esas épocas estábamos deslumbrados o encogidos, incluso, por otros modelos que suponíamos que eran modelos de éxito, y ahora vemos que esos modelos no han terminado de triunfar, que más bien algunos han terminado fracasando: “lo que estaba de moda, lo que no parecía virtuoso, lo que casi parecía de segunda fila, si en esa época no estabas endeudado por todos lados, ya no eras nadie”, etc., todo lo que nosotros no hicimos tanto –lo hicimos, también, no estamos libres de culpa–, y que sobre todo supimos combinar con todo lo que os acabo de decir, ahora todo esto es lo que queda. Y todo esto es lo que puede dar luz y viabilidad a un proyecto de país y de sociedad de cara a los próximos años. Nosotros eso lo tenemos, y ahora –permitidme– tenemos que ponerlo de moda porque, además, vendrá. Esto es lo que de verdad pesará en los próximos tiempos.

Como último comentario, quisiera hablar del pacto fiscal. Si nos fijamos en el ranking que elabora el Eurostat a escala europea, vemos que de las 271 regiones en que clasifican Europa, Cataluña ocupaba el puesto 88.º en 1995 (hace diecisiete años). En 2005 estábamos en el 48.º, y en 2009, año que corresponde a los últimos datos publicados, nos encontramos en el 47.º. El puesto 47.º entre las 271 regiones de Europa. ¿Hay algún lugar del Estado español que esté por delante de nosotros? Pues sí, hay tres: Madrid, que es la región del Estado mejor situada en este ranking, pero por encima del 20.º puesto están el País Vasco y Navarra. Fijaos en que lo que hay son: o una capital de Estado, o dos territorios que dirigen sus finanzas y tienen su propia Hacienda. Que haya una capital de Estado hasta cierto punto es normal. Si tomaseis los diez primeros puestos de estas regiones europeas, veríais que siete son capitales de Estado. Por lo tanto, esto entra dentro de la

norma: una capital de Estado tiene más poder, más influencia, más concentración de actividad, etc. Pero los otros dos territorios, en el caso de España, son el País Vasco y Navarra. Existe una razón para que sea así: tienen Hacienda propia.

¿Se puede pensar en construir? Lo digo para empezar a situar conceptualmente el tema del pacto fiscal, porque no es solo una reclamación de más dinero, no es solo eso; es eso y bastantes cosas más. ¿Se puede pensar en construir unos gobiernos de futuro, del nivel que sea, con la idea de que estos gobiernos tendrán responsabilidad en el gasto, pero no tendrán ninguna responsabilidad, o prácticamente ninguna, en el ingreso? ¿Esto es normal? ¿Es normal situar niveles de gobierno con competencias relativamente importantes con capacidad para gastar pero no con capacidad y autonomía para ingresar? Pues el pacto fiscal también es esto. Es intentar construir un país moderno y autónomo en lo que pueda ser autónomo e interconectado con aquello con lo que sea necesario estar interconectado.

Cuando nosotros hablamos de una agencia tributaria propia o de una Hacienda propia, no queremos decir una Hacienda aislada. No es una Hacienda aislada, es una Hacienda propia, que dependa de la institución catalana, de la Generalitat, que sea responsable de lo que coloquialmente se llama "la llave de la caja" y, por lo tanto, de la gestión en sentido amplio del sistema tributario, pero que evidentemente tiene que ser una agencia con un grado de conexión importante no solo en el ámbito estatal, sino también en el ámbito europeo. Así construiremos una Europa un poco más moderna, pero no la construiremos diciendo: "estos gobiernos son responsables de gastar en esto, esto y esto, pero no son responsables de gestionar sus ingresos, no son responsables de gestionar los tributos que se originan en ese territorio".

Se puede hacer de muchas maneras, coordinadamente, en colaboración, como queráis. Pero esta es una idea central y es en cierta manera lo que se está articulando ahora mismo en Cataluña. Fijaos en que, en este momento, no hay ningún otro territorio del Estado que lo esté planteando. Unos porque ya lo tienen resuelto, y ya los he mencionado. Otros porque no se lo plantean. Pero no es tan inusual o no es tan anormal que Cataluña se lo plantee. Ayer tuvimos una reunión importante, y casi todos los partidos políticos catalanes, casi todos, coinciden en decir que aquí subsiste un problema de hace décadas, y que es un problema no resuelto. En los problemas de fondo se ha ido mejorando con el paso del tiempo. Evidentemente, lo que tenemos ahora no es lo que teníamos hace treinta años. Todo esto es obvio, pero los problemas de fondo no se han resuelto. Y eso es lo que ahora intentamos abordar, pero el planteamiento debe ser nuevo. El planteamiento no puede ser solo una evolución del sistema anterior; tiene que ser un modelo nuevo que permita a Cataluña tener una autonomía fiscal y financiera propia, ser responsable de sus ingresos y llegar a otro concepto que es muy importante; durante treinta años el Estado se ha organizado de tal manera que las autonomías tenían una serie de competencias y el Estado las financiaba en función de estas competencias, y lo que se pretende desde Cataluña es que sea al revés: Cataluña quiere financiar el Estado con los rendimientos que se obtengan en Cataluña con su capacidad productiva, con su generación de riqueza. Financiar el Estado por las competencias que el Estado siga ejerciendo y por las cuotas de solidaridad que entre todos acordemos y que nos correspondan a nosotros con los calendarios y los criterios que se acuerden.

Por lo tanto, fijaos en que hay un cambio de óptica y de modelo diferente que, de hecho, no rompe nada. Lo que acabo de decir no se carga un Estado; simplemente, lo hace evolucionar de un modo que, desde una óptica catalana, entiendo que tiene no solo toda la razón de ser, sino que, además, está

fundamentado en una necesidad urgente de poder garantizar la propia viabilidad, no solo de la autonomía catalana o del autogobierno de Cataluña –que también se tiene que garantizar–, sino del país en su conjunto y, por extensión, la contribución que nuestro país, Cataluña, pueda efectuar al conjunto. Ello necesita en este momento un planteamiento nuevo. Sé que, aunque lo expliquemos así, costará mucho entenderlo. Lo sabemos. Pero, de todas maneras, creemos que las circunstancias nos han llevado a un punto en el que se tiene que plantear con todo detalle.

Procuraremos hacerlo, como antes decía Josep Piqué, con el máximo consenso posible dentro de Cataluña, pero tampoco quiero dejar de decir que, evidentemente, este consenso se tendrá que producir si colectivamente en Cataluña se apuesta por un cambio de modelo. Si el consenso debe hacerse sobre la continuidad de un modelo de hace tres décadas, entonces no podrá haber consenso porque algunos tampoco vamos a poder estar. Por lo tanto, entendemos que hemos llegado a un punto en el que el consenso debe hacerse sobre un planteamiento nuevo, un modelo nuevo descrito, en pocas palabras, de esta manera.

Muchas gracias por vuestra atención.

**Conferència inaugural a les
XXVIII Jornades
del Cercle d'Economia**

SITGES, 31 DE MAIG DE 2012

**Conferencia inaugural de las
XXVIII Jornadas
del Cercle d'Economia**

SITGES, 31 DE MAYO DE 2012

2

**PARAULES
DEL PRESIDENT**

2012